

Плікус І Й, Жукова Т.А. Оцінка діяльності підприємства на базі фінансової звітності. *Обліково-аналітичні й статистичні методи та моделі в оподаткуванні, бізнесі, економіці*. Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної інтернет конференції, м.Ірпінь, 30 листопада 2020

**Плікус І.Й.** к.е.н., доцент,  
доцент кафедри фінансів і підприємництва  
**Сумський державний університет**

**Жукова Т.А.**, старший викладач  
кафедри фінансів і підприємництва  
**Сумський державний університет**

## **ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА БАЗІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ**

Усіх користувачів фінансової звітності об'єднує потреба в оцінці діяльності підприємства. Виконання головної задачі власника підприємства, а саме регулювання ефективності діяльності підприємством та її підвищення шляхом прийняття управлінських рішень щодо підтримки стабільності, уникнення кризового становища або ж розробки дій виходу з кризи (санація), забезпечують дані фінансової звітності та її аналіз. Ключовим моментом при цьому стає вибір методу проведення аналізу діяльності суб'єкта господарювання.

Відповідно до [1, с. 222] оцінка вартості підприємства розглядається як критерій аналізу та оцінки його діяльності, який задовольняє інтереси власників в стратегічному плануванні.

Зарубіжна та вітчизняна практика оцінки вартості майна виділяє декілька методичних підходів до оцінки вартості підприємства до них відносять:

- підхід заснований на оцінці потенційних доходів підприємства;
- майновий (витратний);
- ринковий.

Принципових переваг перед іншими не має жоден з перелічених принципів. В процесі оцінки вартості підприємства може застосовуватися кілька методичних підходів одночасно, зважаючи на об'єкт та мету оцінки, наявність й достовірність інформаційних джерел для її проведення [2, с. 42].

Детальніше пропонуємо розглянути модель економічної додаткової вартості (EVA) як індикатора зміни вартості підприємства. Модель EVA використовується у концепції вартісно-орієнтованого управління, яка спрямована на підвищення ефективності діяльності підприємства. Дана модель є для нас цікавою також з причини того, що розрахунок ведеться на базі фінансової звітності, а саме балансу, звіту про фінансові результати та приміток до звітів. В економічній літературі зустрічається досить спірні питання щодо використання EVA як критерію ефективності діяльності підприємства [3] та наголошується, що використання EVA як визначального фінансового показника при формуванні загальної оцінки результатів діяльності може істотно спотворювати картину реального положення справ і сприяти помилковій інтерпретації наслідків прийнятих управлінських рішень. Побудова системи матеріального заохочення безпосередньо на базі показника EVA може стимулювати менеджмент компанії до прийняття рішень, що не є оптимальними з точки зору генеральної завдання управління - максимізації цінності компанії для її акціонерів [1,6]. У гіршому варіанті ці рішення можуть виявитися помилковими.

Виходячи з цього важливо ввести показник EVA, що буде обмежувати його максимізацію.

Відповідно до даної моделі розрахунок вартості капіталу здійснюється за формулою (1) [4, 5]:

$$V = IC_p + \sum_{t=1}^{t=n} \frac{EVA_{tp}}{(1+WACC_t)^t} + \sum_{t=1}^{t=n} \frac{EVA_{tf}}{(1+WACC_t)^t} , \quad (1)$$

де  $IC_p$  - вартість інвестиційного капіталу в наявних активах може бути розрахована, *по-перше* за формулою (2):

$$IC_p = E + LTD + STD , \quad (2)$$

де  $E$  - власний капітал (ряд 1495 Ф1);  $LTD$  - довгострокові зобов'язання (ряд 1595 Ф1);  $STD$  - короткострокові зобов'язання (ряд 1695 Ф1).

*по-друге*, вартість інвестиційного капіталу в наявних активах може бути розрахована за формулою (3):

$$IC_p = B_t = AT - PN, \quad (3)$$

де  $AT$  - активи підприємства (ряд 1300 Ф1);  $PN$  - безпроцентні поточні зобов'язання за балансом (ряд 1695 – ряд 1600 Ф1);  $EVA_{t,p}$  - додана вартість наявних активів;  $EVA_{t,f}$  - додана вартість майбутніми активами.

$$EVA = (ROC - WACC) \times IC, \quad (4)$$

де  $ROC$  - рентабельність інвестиційного капіталу:

$$ROC = \frac{EBIT \times (1-T)}{IC}, \quad (5)$$

де  $EBIT$  - операційний прибуток підприємства до сплати податку на прибуток (ряд 2190 Ф2);  $T$  - ставка податку на прибуток;  $IC$  - вартість інвестиційного капіталу.

$$ROC = \frac{NOPAT}{IC} \quad (6)$$

$NOPAT$  - операційний прибуток підприємства після сплати податку на прибуток;  $WACC$  - середньозважена вартість капіталу:

$$WACC = \sum_{t=1}^n w_t \times k_t$$
$$WACC = \sum_{i=1}^n w_i \times k_i, \quad (7)$$

де  $w_i$  – питома вага  $i$ -го джерела капіталу в загальному його обсязі (виражена десятковим дробом);  $k_i$  – вартість  $i$ -го джерела капіталу (виражена десятковим дробом).

Основа прийняття управлінських рішень є зміна показника  $V$ : збільшення вказує на ефективне функціонування аналізуючого підприємства та його економічну стійкість, тобто етап життєвого циклу підприємства є стадія

підйому (росту), а зниження вартості підприємства є індикатором нестабільного положення [6].

Використання вартості підприємства як критерію оцінки ефективності його функціонування має ряд переваг з поміж інших методів та моделей:

- зміна вартості в бік максимізації – є метою стратегічного управління;
- розрахунок вартості базується на грошових потоках підприємства;
- вартість у довгостроковій перспективі є найкращим критерієм для прийняття адекватних рішень [4].

Таким чином фінансова звітність гармонійно поєднується з основними функціями менеджменту, які забезпечують цілеспрямовану діяльність суб'єкта господарювання (підприємства). Виходячи з того, що аналіз фінансової звітності є процесом перетворення даних звітності в аналітичну інформацію, то є потреба у розробці форм документів для обробки показників фінансової звітності, що дозволило б мати користувачам додаткову інформацію для обґрунтування і прийняття рішень (особливо стратегічних) [5].

#### **Список використаних джерел:**

1. Плікус І.Й. Методологічні проблеми оцінки діяльності підприємства / І.Плікус // Сучасний бухгалтерський облік, аналіз та аудит : галузевий аспект : монографія. / за загал.ред.. П. Й. Атамаса. – Дніпропетровськ : Герда, 2013. – Т.2. – С. 220-229. – Режим доступу <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/33492>
2. Молодов М. В. Оценка удовлетворенности общества деятельностью организации / М. В. Молодов // Методы менеджмента качества. - 2004. - № 4. - С. 22-24.
3. Ибрагимов Р. Г. Финансовая оценка управленческих решений [Электронный ресурс] / Р. Г. Ибрагимов // Аудит и финансовый анализ №5 – 2007 г. – 9 с. - Режим доступа: <http://www.auditfin.com/fin/2007/5/Ibragimov/Ibragimov%20.pdf>
4. Плікус І.Й. Концепція вартісно-орієнтованого управління та можливості її використання при санації підприємств / І.Й.Плікус // Фінанси України . - 2011. - № 1. - С. 108-121 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/21644>
5. Плікус І.Й. Економічний потенціал підприємств, що функціонують в економіці, заснованій на знаннях / І.Плікус // Бізнес Інформ. – 2014. – №4. – С. 303–307. - Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/35805>
6. Плікус І.Й. Облікова інформація в системі управління фінансами підприємства / І.Й.Плікус // Регіональні перспективи. - №2-3. - 2003. – С.28-33 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/4037>